

Seudullinen
PERHEHOITO

Eura • Eurajoki • Harjavalta • Huittinen •
Kokemäki • Nakkila • Rauma

SEUDULLINEN IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE

Sisällys

1	Perhehoito.....	3
1.1	Perhehoidon säädöstausta	3
1.2	Perhehoidon tarkoitus.....	3
1.3	Perhehoidon toteutus.....	4
1.4	Perhehoidon muodot.....	4
2	Perhehoitajan ja perhekodin hyväksyminen	5
2.1	Perhehoitaja	5
2.2	Perhekoti	6
2.3	Perhekodin koko	7
3	Toimeksiantosopimus.....	7
3.1	Toimeksiantosopimuksen koeaika, irtisanominen ja purkaminen	9
4	Perhehoidon palkkiot ja korvaukset.....	9
4.1	Hoitopalkkion määräytyminen	9
4.2	Kulukorvaus.....	11
4.3	Käynnistämiskorvaus.....	12
4.4	Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta.....	13
4.5	Perhehoitajan vapaapäivät.....	14
4.6	Maksut perhehoidon päättyessä	15
5	Perhehoitajan asema	16
5.1	Perhehoitajan eläketurva	16
5.2	Perhehoitajan ja perhekodin vakuutukset.....	16
5.3	Perhehoitajan valmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus.....	16
5.4	Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	18
6	Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiat	18
6.1	Perhehoidon asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma.....	18
6.2	Perhehoidon asiakasmaksu	19
6.3	Perhehoidossa olevan henkilön kuljetukset.....	19
6.4	Perhehoidossa olevan henkilön vakuutukset	20
6.5	Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttövarat.....	20
7	Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti.....	20
8	Asiakkaan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet	21
9	Asiakkaan kuolema perhehoitokodissa	21
10	Seudullisen perhehoidon yhteystiedot:	21

1 Perhehoito

Seudullinen ikäihmisten perhehoidon toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten alueella toteutetaan ikäihmisten toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on luoda yhtenäinen perhehoidon toteuttamistapa, lisätä ja kehittää perhehoitoa sekä luoda yhtenäinen linja perhehoitopalkkioihin. Perhehoidon toimintaohje palvelee perhehoidon kaikkia osapuolia: perhehoidosta vastaavia kuntia, perhehoidossa olevaa henkilöä sekä perhehoitajaa. Seudullinen yhteistyö ei koske ammatillista perhehoitoa.

1.1 Perhehoidon säädöstausta

Ikäihmisten henkilöiden perhehoitoa ohjaava voimassa oleva lainsäädäntö koostuu mm. seuraavista laeista ja asetuksista:

- perhehoitolaki (263/2015)
- sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja sosiaalihuoltoasetus (607/1983)
- laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- kunnallinen eläkelaki (82/2016)
- työtaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)
- hallintolaki (434/2003)
- hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- kotikuntalaki (201/1994)
- henkilötietolaki (523/1999)
- laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (980/2012)

1.2 Perhehoidon tarkoitus

Perhehoitoa annetaan henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kuntoutuksen tai muun ympärivuorokautisen tai osa-aikaisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Sen tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kanssakäymistään.

Perhehoito toteutetaan perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin nähden tasavertainen asema. Perhehoito tarjoaa kiinteän lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Se voi olla jatkuvaa, tilapäistä tai osavuorokautista.

Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat asiakkaan elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle hänen tarpeidensa mukainen tuki, ohjaus, hoiva ja huolenpito perheenjäsenenä. Perhehoidolla pyritään edistämään hoidossa olevan henkilön toimintakyvyn ylläpitoa, perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita.

1.3 Perhehoidon toteutus

Perhehoidon järjestämisestä huolehtii perhehoidon koordinaattori yhteistyössä kuntien viranhaltijoiden kanssa. Kunnat nimeävät koordinaattorin työpariksi omat perhehoidon yhteyshenkilönsä. He sijoittavat yhteistyössä kuntien muun vanhus- ja vammaistyön organisaation kanssa ikäihmisiä perhehoitoon, pääsääntöisesti Satakunnan (ja VarsinaisSuomen) alueella. Sijoittamisessa otetaan huomioon sijoitettavan henkilön omat toivomukset, hänen omaistensa tai läheistensä mielipide ja perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan.

Perhehoitajien rekrytoinnista, ennakoivalmennuksesta, vertaistapaamisten järjestämisestä, täydennyskoulutustarjonnan tiedottamisesta ja toiminnan valvonnasta vastaa perhehoidon koordinaattori. Perhehoitajien lähiohjaukseen ja täydennyskoulutuksen toteuttamiseen osallistuu myös muu kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatio. Perhehoitajille tarvittaessa järjestettävän ammatillisen työnohjauksen organisoii perhehoidon koordinaattori.

1.4 Perhehoidon muodot

Perhehoito voi olla joko pitkäaikaista tai lyhytaikaista perustuen yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Lyhytaikaisen perhehoidon tavoitteena on tukea ikäihmisen kotona asumista. Se voi olla ennakkoon tiedettyä tai äkilliseen tarpeeseen perustuvaa perhehoitoa, kriisi- tai tukiperhehoitoa. Tällä toiminnalla tuetaan perheiden jaksamista ja vähennetään laitoshoidon tarvetta. Perhehoitoa voidaan toteuttaa myös osavuorokautisena perhehoitona, joko päivä- tai yöhoitona.

Pitkäaikainen perhehoito on ensisijainen vaihtoehto niille ikääntyneille, jotka eivät voi elää omassa kodissaan. Ikäihmisten jatkuva perhehoito tarjoaa hoivan, huolenpidon ja asumisen heille, joille sen arvioidaan olevan ensisijainen hoitovaihtoehto.

Lyhytaikainen perhehoito tarjoaa turvallista hoitoa heille, jotka tarvitsevat perheenomaista hoitoa perhekodissa joko kuntouttavana jaksona, sairaalasta kotiutuessa tai esim.

omaishoitajan vapaan järjestelynä. Lyhytaikainen perhehoito on pääsääntöisesti kestoaltaan enintään 14 päivää kuukaudessa. Tarve määritellään asiakassuunnitelmassa.

Lyhytaikaisesta perhehoidosta voidaan tehdä toistaiseksi voimassa oleva aiesopimus, jossa rytmi (esim. 7 vrk/kk) on määritelty. Jaksojen ajankohdat sovitaan kunnan työntekijän, perhehoitajan ja asiakkaan kanssa.

Osavuorokautinen perhehoito tukee kotona asumista tai antaa mahdollisuuden omaishoitajan vapaaseen. Osavuorokautinen hoito voi kestää enintään 12 h/vrk.

Omaishoito ei ole perhehoidon muoto. Omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidosta ei peritä asiakasmaksua. Perhehoidossa henkilön hoito, kasvatus tai muu ympärivuorokautinen huolenpito järjestetään hoidettavan kotona tai perhehoitajan yksityiskodissa, ja hoitoa saavalta peritään asiakasmaksu. Mikäli henkilön hoitajana toimii oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso, hoito on omaishoitoa.

2 Perhehoitajan ja perhekodin hyväksyminen

2.1 Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa sosiaalihuoltolain 25 §:ssä määriteltyä perhehoitoa omassa kodissaan tai hoidettavan kodissa, jossa hän myös asuu. Perhehoitajaksi kunta voi hyväksyä henkilön, joka koulutuksensa, kokemuksensa ja/tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (perhehoitolaki 2015, 6 §).

Perhehoitajuudesta kiinnostuneille on annettava riittävästi tietoa ja tukea ennen perhehoitajaksi ryhtymistä. Perhehoito on koko perheen asia ja se vaatii käytännössä kaikkien perheenjäsenten hyväksymisen. Perhehoitajaksi ryhtyvän täytyy huomioida seuraavat edellytykset:

- Henkilö on saanut ennakkovalmennuksen ja hänellä on tehtävän edellyttämät valmiudet.
- Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksin asuva.
- Perhehoitajalta pyydetään lääkärinlausunto: T-todistus terveydentilasta.
- Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.
- Perhehoitajana ei voi toimia hoidettavan henkilön oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso.

Perhehoidon koordinaattori vastaa ennakkovalmennuksen järjestämisestä. Valmennus auttaa tekemään tietoisien päätösten perhehoitajaksi ryhtymisestä ja antaa valmiuksia perhehoitajana toimimiseen.

Ikäihmisten perhehoitajan valmennuksen tavoitteena on:

- Taata jokaiselle ikäihmiselle tasavertainen mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.
- Antaa ikäihmisten perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä.
- Taata ikäihmiselle hyvä hoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata ikäihmisen yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä ikäihmistä koskevissa asioissa perhehoidossa olevan henkilön läheisten, kunnan ja muiden tahojen kanssa.

Ikäihmisten perhehoitajan viisi valmiutta:

- pitää huolta ikäihmisen hyvinvoinnista (hoivata)
- auttaa ja tukea ikäihmistä hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- mahdollistaa ja tukea ikäihmisen ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- tehdä yhteistyötä ikäihmisen asioissa □ sitoutua perhehoitajan tehtävään

2.2 Perhekoti

Perhekoti on perhehoitajan yksityiskoti, jossa perhehoitoa annetaan. Perhekodin soveltuvuuden arvioi perhehoidon koordinaattori yhdessä sijaintikunnan (tai lähimmän yhteistyökunnan) vanhustyön vastaavan viranhaltijan kanssa. Perhekotien hyväksymisen käsittelee isäntäkunnan perusturvalautakunta ja se menee tiedoksi muihin yhteistyökuntiin.

Perhekodin jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä kodin perhehoitotoiminnasta. Sopivuutta arvioitaessa kriteereinä ovat myös perheen ihmissuhteet ja kodin ilmapiiri. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus. Perhehoidossa olevalle tulee olla pääsääntöisesti oma huone.

Nämä asiat on oltava kunnossa ennen perhekodiksi ryhtymistä:

- Perhekodilla tarkoitetaan perhehoitolaissa (263/2015) 3 § tarkoitettua kunnan hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. Kunta valvoo perhekodin toimintaa.
- Perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan turvallinen ja annettavalle hoidolle sopiva.
- Perhekoti on tarkoituksenmukainen, kodikas, viihtyisä ja siellä on myönteinen ilmapiiri.

- Perhekodin sijainti on asiakkaan tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta hyvä.
- Perhekoti on turvallinen:
  - Perhekodin turvallisuutta koskevista asioista toimitaan paikallisen pelastuslaitoksen ohjeen mukaisesti.
  - Perhekodin ympäristö on hoidettavalle sopiva, perhekotiin on mahdollisuus tarvittaessa järjestää esteetön ympäristö ja erityisvarustus.
- Perhehoidossa olevalla on perhekodissa mahdollisuus yksityisyyteen.
- Perhehoitoon tulevalla henkilöllä on halutessaan mahdollisuus kalustaa ja sisustaa oma huoneensa. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on mahdollisuus käyttää kaikkia kodin yhteisiä tiloja.
- Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

2.3 Perhekodin koko

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina. Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä ja toinen on koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva perhehoitajaksi. (Perhehoitolaki 7 §).

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi perhekodissa tai ammatillisessa perhekodissa olla samanaikaisesti hoidettavana useampi henkilö. Lisäksi erityisestä syystä voidaan samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä (perhehoitolaki 9 §).

Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen.

3 Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja kunta sopivat hoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta erikseen ja se tehdään aina ennen perhehoitoon tulevan

henkilön muuttoa perheeseen. Sopimuslomakkeena käytetään seudullista perhehoidon toimeksiantosopimuslomaketta kuntakohtaisilla yhteystiedoilla.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan. Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja kunnan vastuullinen viranhaltija kunnan hallinto- tai johtosäännön mukaan. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Sopimuksessa viitataan päivämäärällä vahvistettuun toimintaohjeeseen, joka on sopimuksen liitteenä. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoja tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä myös, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta (perhehoitolaki 10 § 2 mom). Sopimus tehdään toistaiseksi tai määräajaksi sovitusta päivämäärästä alkaen.

Toimeksiantosopimuksen sisältö

- sopijapuolet
- perhehoidossa oleva henkilö
- palkkion saaja
- perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio, kulukorvaus sekä niiden maksupäivät ja maksaminen hoidon keskeytyessä
- käynnistämiskorvaus
- perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaaminen
- sopimuksen kestoajaksi
- perhehoitajan oikeus vapaaseen, vapaapäivien toteuttaminen, hoidettavien hoidon järjestäminen sekä hoitopalkkion ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta
- hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestäminen
- perhehoitajalle annettava valmennus, työnohjaus, täydennyskoulutus ja vertaisryhmätoiminta sekä niiden toteuttaminen
- perhehoidossa olevan henkilön kuukausittain maksettavat käyttövarat ja edunvalvonta, jotka kirjataan myös asiakassuunnitelmaan
- toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen
- perhehoitajan vaitiolovelvollisuus ja tietojen antaminen ja saaminen hoidettavista
- perhehoitajan ja –hoidettavan vakuuttaminen
- yhteistyö kunnan ja perhehoitajan kesken
- tarvittavat muut asiat □ allekirjoitukset

Sopimuksen allekirjoittavat molemmat puolisot, kun on tarkoitus, että he molemmat vastaavat perhehoidossa olevien asiakkaiden hyvinvoinnista. Hoito- ja palvelusuunnitelma tehdään kuukauden sisällä sijoituksesta pitkäaikaisille asukkaille. Lyhyt- ja osa-aikaisten perhehoidon palvelut ovat osa asiakkaan muuta hoito- ja palvelusuunnitelmaa, esim omaishoidon asiakkaat.

Kiertävälle perhehoitajalle tehdään kustakin jaksosta yksi toimeksiantosopimus, jossa on kaikki perhekodin asukkaat. Sopimuslomakkeena käytetään seudullista kiertävien perhehoitajien lomaketta. Vakituinen perhehoitaja vastaa asukaskohtaisten tietojen

välittämisestä kiertävälle perhehoitajalle (lomake). Lyhyissä, alle vuorokauden lomituksissa voidaan käyttää kunnan palkkiojärjestelmistä tulevaa tositetta.

3.1 Toimeksiantosopimuksen koeaika, irtisanominen ja purkaminen

Toistaiseksi voimassa olevaan toimeksiantosopimukseen kirjataan kahden kuukauden koeaika, jonka aikana sopimus voidaan purkaa ilman irtisanomisaikaa. Tämän tarkoitus on varmistaa, että asiakas, omainen ja perhehoitaja sopeutuvat tilanteeseen ja sitoutuvat sopimuksen mukaiseen hoivaan perhekodissa. Asiakkaan pois siirtyminen sovitaan yhdessä osapuolten kesken ja palkkion ja kulukorvauksen maksut päättyvät hoivan päättyessä.

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomisesta seuraavan kahden kuukauden kuluttua. Irtisanominen voidaan tehdä suullisesti, mutta siitä toimitetaan myös kirjallinen tosite (seudullinen lomake). Ensisijaisesti hoitoa jatketaan perhekodissa vielä irtisanomisajan. Mikäli hoitosuhde kuitenkin päättyy irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan jäljelle jäävältä irtisanomisajalta 100 % hoitopalkkio ja 20 % kulukorvauksesta ellei tilalle sijoiteta toista asukasta.

Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, asiakkaan kotikunnan tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi. (Perhehoitolaki 12 §.)

4 Perhehoidon palkkiot ja korvaukset

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoitajalle maksetaan käynnistämiskorvausta tarpeen mukaan. Perhehoitajalle maksettavista hoitopalkkioista ja muista kustannuskorvauksista säädetään tarkemmin perhehoitolaissa. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrää tarkistetaan kalenterivuositain sosiaali- ja terveysministeriön ilmoittaman indeksitarkistuksen mukaan. Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset maksetaan jälkikäteen hoitoaikojen ja kunnan maksuaikataulujen mukaan.

4.1 Hoitopalkkion määräytyminen

Perhehoitajalla on oikeus saada hoitotyöstä palkkiota. Perhehoitolain 16 §:n mukaan hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 785,16 € (1.1.2018 alkaen) ja hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain

työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimuksessa ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Lyhytaikaisten palkkion muuttaminen pitkäaikaiseksi (yli 14 vrk)

Yli 14 vrk kestävästä määräaikaisesta hoitajaksesta maksetaan perhehoitajalle pitkäaikaisen perhehoidon mukainen hoitopalkkio ja kulukorvaus. Mikäli lyhytaikaista perhehoidon jaksoa jatketaan hoidon katkeamatta uudella sopimuksella siten, että hoitajaksojen yhteen laskettu pituus ylittää 14 vrk, uuden sopimuksen palkkio määritellään pitkäaikaisen palkkion mukaiseksi.

Perhehoidosta maksettava hoitopalkkio perustuu kunkin hoidossa olevan henkilön hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. Ikäihmisten hoidon vaativuus arvioidaan yksilöllisesti käyttäen apuna mm. toimintakykyä mittaavaa RAVA-indeksiä sekä muistitestiä (MMSE) ja tarvittaessa muita arviointimenetelmiä sekä yksilökohtaista harkintaa. Arvioinnista vastaa kunnan organisaatiossa sijoittamisesta päättävät asiantuntijatahot. Näiden lisäksi arvioinnissa huomioidaan, edellyttääkö alkava perhehoito perhehoitajalta erityisiä valmiuksia, kokemusta, asiantuntemusta tai ammattikoulutusta. Jos perhehoito vaatii erityisosaamista sairaudesta tms. johtuvaa esimerkiksi diabetes, perhehoitaja perehdytetään sairauden vaatimiin tehtäviin.

Hoitopalkkioon vaikuttaa myös se, edellyttääkö asiakkaan hoito perhehoitajan täysiaikaista kotona olemista. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa.

Perhehoidosta maksettavat hoitopalkkiot:

	Palkkioluokka I ikäntyneet: RAVA < 2,5 (* tai MMSE > 16	Palkkioluokka II ikäntyneet: RAVA ≥ 2,5 (* tai MMSE ≤ 16
Pitkäaikainen perhehoito	1077,38 €/kk/hoidettava	1292,86 €/kk/hoidettava
Mahdollinen lisäosa	Erityistilanteissa hoidosta maksettavaa hoitopalkkiota voidaan korottaa max. 50 %, kun hoidon ja huolenpidon tarve on pysyvästi ja merkittävästi suurempi kuin normaalisti	
Lyhytaikainen perhehoito	53,88 €/vrk/hoidettava	64,64 €/vrk/hoidettava
Osa-aikainen perhehoito	Alle 6 h 26,94 € 6-12 h 48,50 € Yli 12 h 53,88 €	Alle 6 h 32,33 € 6-12 h 40,41 € Yli 12 h 64,64 €
Kotiin annettava perhehoito	80,82 €/vrk/hoidettava	96,96 €/vrk/hoidettava
	Osavuorokautisen kotiin annettavan perhehoidon palkkiot kerrotaan 1,5. Kulukorvauksia ei makseta kotiin annettavassa perhehoidossa.	

*) Mittareiden arvot ovat suuntaa-antavia: jokaisen asiakkaan hoidon vaativuuteen perustuva palkkio arvioidaan tilannekohtaisesti. Palkkioluokka II silloin, jos jompikumpi arvoista ylittyy/alittuu.

Mikäli kunta haluaa pitää itselleen varattuna tyhjää perhekodin paikkaa esim. kriisitilanteita tai muuta äkillistä tarvetta ajatellen, siitä voi sopia yhdessä perhehoitajan kanssa. Varatusta paikasta maksetaan täysi hoitopalkkio ja 20 % kulukorvauksesta.

4.2 Kulukorvaus

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista todellisista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan kulukorvausta. Perhehoitolaki oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn kulukorvauksen.

Kulukorvauksen perusteena käytetään perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvia todellisia kustannuksia ja kunkin hoidossa olevan henkilön yksilöllisiä tarpeita. Lain mukaan kulukorvauksen määrä tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Kulukorvauksen vähimmäismäärä on 413,87 €/kk (1.1.2018 alkaen, perhehoitolaki 17 §).

Perhehoidosta maksettava kulukorvaus:

Ikääntyneiden perhehoito

Pitkäaikainen perhehoito	585,86 €/kk/hoidettava
Mahdollinen korotus	Perhehoidosta maksettavaa kulukorvausta voidaan korottaa esim. erityisruokavaliosta tai muista erityisistä kuluista johtuen
Lyhytaikainen perhehoito	21,31 €/vrk/hoidettava
Osa-aikainen perhehoito	Osavuorokautisen perhehoidon kulukorvaus on 10,66 €/vrk

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan henkilön ravinnon, asumisen ja muut kulut sisältäen mm. henkilökohtaisen hygienian (lukuun ottamatta vaippoja), vaatehuollon, siivous- ja puhdistuskulut sekä kohtuulliset virkistys-, matka- ja puhelinkulut. Pitkäaikaisessa perhehoidossa kulukorvaukseen sisältyvät:

- ravintomenot
- tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsikauppalääkkeet), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata, pesuaineet ja hygieniatuotteet mukaan lukien kertakäyttökäsineet
- asumisesta aiheutuvat menot, kuten jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön kunnossapito, kodin puhtaanapito ja irtaimiston kuluminen
- vaatehuollosta aiheutuvat kustannukset
- omalla autolla ajettujen perhehoitoon kuuluvien ajojen matkakulut
- puhelinmaksut
- vakuutukset
- kohtuulliset virkistystoiminnan kulut

Mikäli asiakkaan tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erillisen sopimuksen mukaisesti. Virkistys- ja harrastustoiminnasta aiheutuvista menoista voidaan sopia toimeksiantosopimuksessa, esim. asiakkaan omista varoista kustannettavasta omavastuusuudesta. Perhehoitajalle erikseen korvattavista

matkakuluista on aina sovittava kuntavastaavan tai koordinaattorin kanssa. Korvaus haetaan erillisellä lomakkeella.

Asiakkaan lääkärin toteamasta ruokavaliosta maksetaan seuraava korotus kulukorvaukseen:

- vähälaktoosinen ruokavalio	1,05 €/vrk
- laktoositon ruokavalio	2,10 €/vrk
- maidoton ruokavalio	3,15 €/vrk
- gluteeniton ruokavalio lyhytaikaishoidossa	6,30 €/vrk
- gluteeniton ruokavalio pitkäaikaishoidossa	3,60 €/vrk
- viljaton ruokavalio vaativuudesta ja jaksosta riippuen	1,05 -6,30 €/vrk

Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa. Hän voi verotuksessa ilmoittaa saamansa kulukorvaukset verovähennyskelpoisina tulonhankkimiskuluina. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.

4.3 Käynnistämiskorvaus

Lain mukaan uutta jatkuvaa perhehoitosijoitusta käynnistettäessä hoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta, jonka enimmäismäärä on 2939,26 € (1.1.2018 alkaen) perhehoidossa olevaa henkilöä kohden. Perhehoitajalle maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Lyhytaikaisessa perhehoidossa käynnistämiskorvaus on harkinnanvarainen.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää kahden vuoden kuluessa perhesijoituksen tapahduttua. Hankinnat tehdään tämän toimintaohjeen mukaisesti ja niistä sovitaan etukäteen kunnan perhehoidon vastuuhenkilön ja perhehoitajan kanssa toimeksiantosopimuksessa. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla, esim. vammaisen henkilön tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa sijoitusvaiheessa hoidon ja perhekodin käynnistämisen kannalta välttämättömät uuden perhehoidossa olevan henkilön henkilökohtaiset ja yhteiseen talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla mm. asuntoon kohdistuvat välttämättömät pienet korjaus- ja muutostyöt sekä kalustaminen. Jokaiselle perhekodin asiakaspaikalle hankitaan seniorisänky, hygieniapatja ja vuodevaatteet.

Käynnistyskorvauksella maksetuista hankinnoista täytetään seudullisen lomake, jonka molemmat osapuolet allekirjoittavat. Käynnistyskorvauksella tehty kiinteät hankinnat ovat asiakkaan kotikunnan omaisuutta. Poistoaika on neljä vuotta siten, että kunakin vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli perhehoito lakkaa lyhyemmän ajan

kuluessa, voidaan sopia kunnan hankintatoimen kanssa osan takaisinmaksusta, esim. pyytämällä perhehoitajalta ostotarjous, tai välineet palautetaan sijoittaneelle kunnalle. Näihin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

4.4 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta

Perhehoitajan sairastuessa

Pitkäaikaisen perhehoidon perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä, toimitaan kunnan henkilöstön sairastumista koskevien ohjeiden mukaisesti. Sairauslomatodistus toimitetaan ilman viivytystä niihin kuntiin, jotka ovat asukkaita sijoittaneet. Perhehoidon koordinaattori järjestää perhehoitoon sijoitettujen hoidon yhteistyössä perhehoitajan ja vanhustyön organisaation kanssa. Järjestely on joko sijainen perhehoitajalle tämän kotiin tai hoidettavien sijoittaminen muuhun lyhytaikaiseen hoitoon. Koordinaattori toimittaa sijaistiedot kuntiin palkkioiden maksua varten.

Jos sairausloma-ajan sijaisuus jaetaan usean sijaisen kesken, vaihtopäivältä maksetaan kuitenkin vain yhden vuorokauden palkkio (esim. ½ vrk-palkkio/sijainen), ei molemmille sijaisille lähtö- ja tulopäivältä täytenä. Jos yhden sijaisen sijaisuusjakso kestää yhtenäisesti yli 14 vrk, käytetään jatkuvan perhehoidon mukaisia palkkioita.

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi tilapäisesti kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä, maksetaan hänelle hoitopalkkio sairauspäivärahan omavastuuajalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä (sairausvakuutuslaki 1224/2004, 8 luku 7 §). Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutuspäivärahan suuruisena (sairausvakuutuslaki 1963, 1 §). Kulukorvauksesta vähennetään 50 %, jos perhehoitoon sijoitettu henkilö siirretään muualle hoitoon 14 vrk ylittäväksi ajaksi. Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua.

Lyhytaikaisen perhehoidon perhehoitajan sairastuessa tulee hänen sopia perhehoidon koordinaattorin kanssa poikkeusjärjestelyistä esim. perhehoidettavan hoitajaksoista uudelleen. Jos perhehoitajalle tarvitaan sijaista, toimitaan kuten pitkäaikaisessa perhehoidossa. Päätoimisen lyhytaikaisen perhehoitajan kohdalla sovelletaan jatkuvan perhehoidon poissaolosäännöksiä.

Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jos perhehoito vakituisen hoidettavan osalta keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä, kuten hoidettavan sairaalahoito tai vierailu omaisten luona, maksetaan perhehoitajalle koko hoitopalkkio ja kulukorvaukset 30 vrk ajan. Sen jälkeen maksetaan 100 % hoitopalkkio ja 50 % kulukorvauksesta enintään 2 kk (=60 vrk/vuosi), ellei tilalle sijoiteta toista hoidettavaa. Tällöin perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä hoidettavaan ja olevan yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

Mikäli lyhytaikainen jakso peruuntuu, se voidaan sopimalla siirtää toiseen ajankohtaan, jolloin perhehoitajalle maksetaan toteutuneiden jaksojen palkkiot ja kulukorvaukset. Jos perhehoitaja saa tiedon sovitun jakson peruuntumisesta vähintään 3 vuorokautta ennen jakson alkamista, perhehoitajalle ei makseta hoitopalkkiota eikä kulukorvausta. Jos perhehoitaja saa tiedon jakson peruuntumisesta alle 3 vuorokautta ennen jakson alkamista, perhehoitajalle maksetaan 100 % palkkio ja 50 % kulukorvauksesta suunnitellun jakson mukaisesti, kuitenkin enintään 3 vuorokaudelta, ellei tilalle sijoiteta toista asukasta. Jakson keskeytyessä maksetaan 100 % palkkio ja 50 % kulukorvauksesta jakson loppuun, kuitenkin enintään 7 vuorokaudelta, ellei tilalle sijoiteta toista asukasta.

4.5 Perhehoitajan vapaapäivät

Perhehoitolain mukaan perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on 2 vrk kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vrk perhehoitajana (perhehoitolaki 13 §).

Perhehoitajan on ilmoitettava sekä kuntavastaavalle että koordinaattorille vapaansa vähintään kuukautta ennen vapaan alkamista. Erytistilanteissa ilmoittamisveloitteesta voidaan joustaa.

Seudullisesti on sovittu, että kokoaikaisessa, keskeytymättömässä perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 3,5 kalenteripäivää kuukaudessa, jotka pidetään kokonaisina vuorokausina, yhteensä 42 kalenteripäivää vuodessa. Lähtö- tai paluupäivä eivät kuluta vapaapäiviä muutoin, kuin lyhyissä 1-4 päivän mittaisessa vapaassa. Vapaiden kertymäkausi on kalenterivuosi ja vapaat voi pitää joko heti niiden kerryttyä tai viimeistään seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä. Vapaita ei kerry, mikäli 14 hoitovuorokautta ei toteudu esim. lyhytaikaisen perhehoidon hoitopäivien vähyyden, perhehoitajan palkkiottoman vapaan tai sairausloman vuoksi kalenterikuukauden aikana. Toimeksiantosuhteen päättyessä pitämättömät vapaat voidaan maksaa rahana.

Pitkäaikaisen perhehoidon perhehoitaja saa vapaansa ajalta täyden hoitopalkkion ja 50 % kulukorvauksesta, jos hoidettava on sijoitettuna muualle. Jos perhehoitajalle tulee sijainen perhekotiin, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus täytenä. Perhehoitajalle maksetaan vapaan ajalta vain ansaituista hoidettavista palkkiot, eli niistä jotka on ollut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vrk / kalenterikk perhehoidossa. Esim. jos vapaan aikana perhekodissa on intervalliasukas, palkkio maksetaan vain sijaiselle, jos sopimus on < 14 vrk. Kulukorvaukset maksetaan perhehoitajalle toteutuneen jakson mukaan.

Jos vapaan sijaisuus jaetaan usean sijaisen kesken, vaihtopäivältä maksetaan kuitenkin vain yhden vuorokauden palkkio (esim. ½ vrk-palkkio/sijainen), ei molemmille sijaisille lähtö- ja tulopäivältä täytenä. Jos yhden sijaisen sijaisuusjakso kestää yhtenäisesti yli 14 vrk, käytetään jatkuvan perhehoidon mukaisia palkkioita eli osakuukaudelta tulee laskea kalenteripäivien suhteessa.

Kun perhehoitajalle järjestetään sijainen jatkuvassa perhehoidossa, perhehoitajalta kuluu vapaapäivä. Jos perhehoitaja järjestää itselleen vapaata oman läheisverkostonsa (perheenjäsenet ja muut läheiset) avulla, sijaisella tulee olla kunnan hyväksyntä. Mikäli näin järjestetty vapaa kestää yli vuorokauden, perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta etukäteen kuntavastaavalle ja/tai koordinaattorille. Tämä vapaa ei kuluta hänen edellä kuvattua oikeuttaan vapaisiin ja perhehoitaja vastaa itse sijaiskuluista.

Jos perhehoitaja haluaa pitää enemmän vapaata kuin tässä toimintaohjeessa on sovittu, hän voi sopia koordinaattorin kanssa palkkiottomasta vapaasta kiertävän perhehoitajan avulla. Perhehoitajan on kuitenkin ensin käytettävä kertyneet vapaat. Tällöin perhehoitajan palkkio katkaistaan vapaan ajalta ja maksetaan sellaisenaan sijaiselle – ei lyhytaikaisilla palkkioilla, niin kuin muut sijaisen palkkiot.

Perhehoidon koordinaattori järjestää yhteistyössä perhehoitajan ja kunnan vanhus- ja vammaistyön organisaation kanssa perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon perhehoitajan vapaan ajaksi. Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa olevan henkilön ja hänen läheistensä toiveet. Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien henkilöiden suhteen yhtä aikaa. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitajan kotiin voidaan järjestää sijaiseksi toimeksiantosopimussuhteinen kiertävä perhehoitaja. Mikäli perhehoidossa on yli 4 asukasta, niin kiertävä perhehoitaja voi toimia sijaisena enintään 7 vrk. Tästä yli menevien jaksojen yhteydessä on tapauskohtaisesti järjestettävä lisäapua sijaiselle tai sijaisuus tulee jakaa usean sijaisen kesken. Tällöin myös palkkiot tulee jakaa sopivassa suhteessa sijaisten kesken.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy 3,5 kalenteripäivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimusten perusteella perhehoitajana vähintään 14 vrk. Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana kunkin kunnan maksukäytäntöjen mukaisena ajankohtana. Maksuperusteena on kunkin kuukauden ansio jaettuna toteutuneiden hoitovuorokausien määrällä.

Tarvittaessa perhehoitajan lyhytaikaisen vapaan tarpeeseen vastataan järjestämällä perhehoitoon sijoitetulle lyhytaikainen korvaava palvelu. Seudullinen koordinaattori on mukana kartoittamassa perhehoitajan vapaan tarvetta ja sopimassa sen toteutuksesta. Kotikunta ja sijoituskunta sopivat keskenään palveluiden käytännön järjestelyistä, kuten perhehoidettavan kuljetuksista ja maksuista.

4.6 Maksut perhehoidon päättyessä

Mikäli pitkäaikainen perhehoito päättyy kesken irtisanomisajan, maksetaan perhehoitajalle irtisanomisajan loppuun koko hoitopalkkio ja 20 % kulukorvauksesta. Mikäli perhehoitaja pitää henkilökohtaista palkkiotonta vapaata asukkaan irtisanomisajalla, hänelle ei makseta kyseiseltä ajalta irtisanomisajan palkkiota vaan irtisanomisaikaa pidennetään vastaavan

ajan. Irtisanomisajan maksut päättyvät, mikäli tilalle sijoitetaan toinen perhehoitoon sopiva asukas. Jos tilalle sijoitetaan määräaikainen asukas, maksut päättyvät jakson ajaksi.

Mikäli perhehoito päättyy koeaikana tai toimeksiantosopimukseen purkamiseen, maksut päättyvät asukkaan siirtyessä pois perhekodista.

Jos perhehoidettava kuolee, irtisanomisaika alkaa kuolinpäivästä ja noudatetaan sääntöä 3.1.

5 Perhehoitajan asema

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään perhehoitolaissa ja niistä sovitaan lähemmin toimeksiantosopimuksessa.

5.1 Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaiissa (82/2016). Eläkkeelle siirtymisestä on perhehoitajan tiedotettava perhehoidon koordinaattorille hyvissä ajoin, vähintään kaksi kuukautta etukäteen.

5.2 Perhehoitajan ja perhekodin vakuutukset

Perhehoitajalla on lakisääteinen tapaturmavakuutusurva (työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015, perhehoitolaki 20 §). Kunta on vakuuttanut perhehoitajat työssä tapahtuvan tapaturman varalta.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin ei asiakkaan kotikunnalla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vakuutusta. Vahingon sattuessa asia selvitetään yhdessä perhehoitajan ja kunnan kanssa. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen ja varmistaa kiinteistövakuutuksensa tason ja omavastuun määrän.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamaan vahinkoon käytetään ensisijaisesti perhekodin kiinteistö- ja kotivakuutusta. Perhekodin tulee olla myös sillä tavalla turvallinen, ettei asukas voi helposti aiheuttaa vahinkoa esim. arvokkaalle irtaimistolle.

5.3 Perhehoitajan valmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus

Rekrytointitilaisuuksia ja valmennusta järjestetään tarpeen mukaan, ja niistä vastaa perhehoidon koordinaattori. Ennakkovalmennusten kustannukset kuuluvat seudullisen perhehoidon budjettiin.

Täydennyskoulutukseen sovelletaan kunnan noudattamia periaatteita sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta annettujen lakien mukaisesti. Ammattihenkilöstön täydennyskoulutuksesta säädetään terveydenhuoltolaissa, työterveyslaissa, laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä, sosiaalihuoltolaissa sekä STM:n asetuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut lisäksi suositukset täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi.

Perhehoitajat osallistuvat Perhehoitoliiton järjestämiin ikäihmisten perhehoitajien koulutuspäiviin. Kunnat ilmoittavat koordinaattorille henkilöstölleen järjestettävistä koulutuspäivistä, joihin perhehoitajat voivat tarpeidensa mukaan osallistua. Osallistumis- ja sijaiskustannukset sisältyvät seudullisen perhehoidon budjettiin. Perhehoitajien koulutustarpeet arvioidaan yhdessä koordinaattorin kanssa käytävän vuosittaisen kehityskeskustelun avulla.

Ohjaus- ja valvontakäynnit

Vastuu perhehoidon valvonnasta ja lähiohjauksesta on asiakkaan kotikunnalla. Jokaisella perhehoitajalla on tiedossa kuntien yhteisen perhehoidon koordinaattorin yhteystiedot ja yhteistyötä tekevien avainhenkilöiden yhteystiedot. Perhehoitajan kotiin tehdään säännöllisiä ohjaus-, tuki- ja valvontakäyntejä koordinaattorin ja asiakkaan kotikunnan edustajan toimesta vähintään kerran vuodessa.

Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynneillä voidaan kunnan edustajan toimesta päivittää toimeksiantosopimusta ja asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmia, mikäli asiakkaan hoitoisuus on muuttunut sekä järjestää asiakkaan tarpeiden mukaiset palvelut. Perhehoidon koordinaattorin ohjauskäynneillä huomioidaan perhehoitajan työssä jaksamisen tuki ja täydennyskoulutustarpeet.

Vertaisryhmätoiminta, mentorointi, yhteiset tapaamiset ja työnohjaus

Perhehoitajat kohtaavat tehtävässään monia haasteellisia ja vaikeita asioita. Vertaisryhmässä kokemusten ja tunteiden jakaminen toisten samaa työtä tekevien kanssa helpottaa joskus vaikeilta tuntuvissa perhehoidon tilanteissa ja ehkäisee uupumista. Koordinaattori järjestää ja organisoii perhehoidon vertaisryhmän käytännön tapaamiset. Vertaisryhmätapaamiset voivat olla myös itseohjautuvia. Tapaamiset ovat perhehoitajan työaika. Sijaisjärjestelyistä vastaa koordinaattori yhdessä perhehoitajan kanssa ja kustannukset sisältyvät seudullisen yhteistyön budjettiin.

Yksi vertaistuen muoto on mentorointi. Se tarkoittaa kokeneen, mentorikoulutuksen saaneen perhehoitajan antamaa vertaisasiantuntija-apua aloittelevalle tai haasteellisessa tilanteessa olevalle perhehoitajalle. Koordinaattori järjestää mentoritapaamisia jokaiselle aloittavalle perhehoitajalle arvioimansa tarpeen mukaisesti sekä jo toimivalle perhehoitajalle hänen omasta pyynnöstään tai ohjattuna havaitun tarpeen mukaan. Mentoroinnin kustannukset sisältyvät seudullisen perhehoidon budjettiin.

Koordinaattori järjestää perhehoitajien yhteisiä tapaamisia säännöllisesti vuosittain. Yhteisissä tapaamisissa käsitellään perhehoidon ajankohtaisia asioita, joissa voi olla mukana tarvittaessa asiantuntijoita.

Perhehoitajalla on mahdollisuus tarvittaessa saada työnohjausta. Koordinaattori organisoii työnohjauksen ja sen kustannukset sisältyvät seudullisen yhteistyön budjettiin. Perhehoidon koordinaattori hoitaa sijaisjärjestelyt yhdessä perhehoitajan kanssa.

5.4 Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Päätoimiselle perhehoitajalle järjestetään mahdollisuus maksuttomaan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen vähintään joka toinen vuosi (Perhehoitolaki 15a §). Terveystarkastus toteutetaan pääsääntöisesti siinä kunnassa, jossa perhekoti sijaitsee. Jos kunta, jossa perhekoti sijaitsee, ei kuulu seudulliseen perhehoitoon, päätoimisille perhehoitajille järjestetään terveystarkastus siinä kunnassa, jonka käytössä on suurin osa perhehoidon asukaspaikoista.

Hyvinvointi- ja terveystarkastukset ovat perhehoitajalle vapaaehtoisia.

6 Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiat

6.1 Perhehoidon asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma

Sijoittava kunta vastaa siitä, että pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetulle ikäihmiselle tehdään perhehoidon hoito- ja palvelusuunnitelma. Suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään vuoden välein. Hoito- ja palvelusuunnitelma tehdään ja tarkistetaan yhteistyössä kunnan, perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa, perhehoitajan sekä tarvittavien muiden ikäihmisen hoitoon osallistuvien henkilöiden kanssa. Tarvittaessa kuka tahansa osallistuja voi kutsua koordinaattorin mukaan hoitokokoukseen.

Hoito- ja palvelusuunnitelmassa on sovittava siitä, miten tarvittavat perusterveydenhuollon palvelut järjestetään. Lain mukaan sijoittava kunta vastaa siitä, että hoidettava saa tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään perhehoidon sijaintikunnan toimesta (perhehoitolaki 22 §).

Perhehoidon asukkaan tarvitsemat hoitotarvikkeet (esim. haavanhoito) järjestetään yhdessä sovitulla tavalla ja sen maksajatahon kustannuksella, mikä kunnassa koskee kotihoidon asiakkaita vastaavassa tilanteessa huolimatta siitä, kuka varsinaisen hoitotoimen suorittaa.

Kunta toimittaa perhehoitajalle ne asiakkaan tiedot, joita tarvitaan turvallisen hoidon toteuttamiseksi ja seurannan turvaamiseksi. Vähimmillään ne ovat henkilötiedot, omaisen yhteystiedot, diagnoosit, lääkehoito, allergiat, ruokavaliot ja muut vastaavat riskitekijät, määrätty seuranta (paino, laboratoriokokeet), perhehoitoon ohjaamisen perusteet (esim. kotona pärjäämättömyys), tämänhetkisen toimintakyvyn kuvaus, tehtyjen toimintakykyarviointien tulokset (RaVa, MMSE ym.) sekä mahdollinen elvytyskielto.

6.2 Perhehoidon asiakasmaksu

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen 14 §:n mukaan perhehoidosta voidaan periä mainitun lain 7 c §:ssä säädetty maksu (pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteet). Maksu määräytyy maksukyvyyn mukaan ja se voi olla enintään 85 % hoidossa olevan kuukausituloista. Maksukykyä määriteltäessä huomioon otettavista tekijöistä, maksun määräämisen perusteena olevista tuloista ja tehtävistä vähennyksistä on säädetty asiakasmaksulain pykälissä 10, 10 b ja 10 c. **Pitkäaikaisesta perhehoidosta** peritään pitkäaikaisen laitoshoidon mukainen maksu (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 7 c § ja asetus 33 §). Asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön on jätettävä vähintään 108 € (2018) kuukaudessa.

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään 27,84 €/vrk. Mikäli lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään omaishoitajan vapaan ajaksi, peritään hoidosta asiakkaalta 11,40 €/vrk (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 6 b §).

Osavuorokautisesta perhehoidosta peritään sijoittavan kunnan asiakasmaksujen mukainen päivätoiminnan maksu. Kuljetukset järjestetään kunnan käytäntöjen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n mukaan asiakasmaksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa oleva asiakas maksaa omat terveydenhuoltomenonsa, kuten sairaalahoidon, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit jne. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohoidon palvelumaksuja, kuten kotihoidon maksut. Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu sisältää myös reseptilääkkeet. Sairalahoidon ajalta perhehoidon asiakasmaksu keskeytetään.

6.3 Perhehoidossa olevan henkilön kuljetukset

Kelan korvaamia taksikyytejä ovat muun muassa matkat sairaalaan, terveyskeskukseen tai kuntoutukseen. Pitkäaikaisen perhehoidon kela- ja ambulanssikuljetuksien omavastuuosuudet maksaa sijoittava kunta mikäli asiakasmaksu määräytyy kohdan 6.2 mukaisesti.

Perhehoitajan lakisääteisistä vapaista johtuvat kuljetukset, esimerkiksi asukkaan kuljetus toiseen perhekotiin loman ajaksi, korvataan kokonaisuudessaan. Perhehoitajan on sovittava taksikuskin kanssa laskutuskäytännöistä.

Muista matkoista, kuten matkat intervallijaksoille, kotilomat tai virkistys- ja asiointimatkat sovitaan erikseen asukkaan kotikunnan, perhehoitajan ja omaisten kanssa.

6.4 Perhehoidossa olevan henkilön vakuutukset

Kunnalla ei ole lakisääteistä velvoitetta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle henkilölle. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen.

6.5 Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan henkilön varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen, omaiselle tai hänen edunvalvojalleen. Perhehoitajan tulee neuvotella asiakkaan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan ja koordinaattorin kanssa.

Pitkäaikainen perhehoidon asukas tarvitsee perhehoidossa käyttövarojaan esimerkiksi jalkahoitajan, parturi-kampaajan tms. käyntiin, taksimatkojen omavastuuosuuksiin, erikseen sovittaviin virkistystapahtumiin tai muihin pieniin omiin hankintoihin. Käyttövaraa käytetään myös asukkaan vaatehankintoihin, joista perhehoitaja sopii erikseen omaisen tai edunvalvojan kanssa.

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan perhehoitokodissa olevasta irtaimesta omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Luettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää sitä yhdessä edunvalvojan tai koordinaattorin kanssa.

Perhehoidossa olevalle henkilölle haetaan edunvalvoja, mikäli asiaa ei ole omaisten toimesta järjestetty. Perhehoitaja ei voi toimia perhehoidossa olevan henkilön edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana.

7 Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti

Perhehoitajalle voidaan antaa välttämättömät tiedot sosiaalihuollon toimenpiteen toteuttamiseksi. Perhehoitajalla on elinikäinen vaitiolovelvollisuus (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000 15 §), mikä tarkoittaa sitä, että asiakasta koskevia salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin kuin ne koskevat muita kuin asiakasta itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi eikä toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella ja hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja.

Perhehoitajalla on oikeus saada sellaiset hoidettavaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä hoidon toteuttamiseksi (asiakaslaki 17 §). Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä kuntaan.

8 Asiakkaan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun sekä julkisen että yksityisen sosiaalihuollon asiakkaana. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan kohtelusta muistutus sellaiselle sosiaalihuollon toimivaltaiselle vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle, joka voi vaikuttaa muistutuksen tekijän tilanteen muuttamiseksi, jos muistutus on aiheellinen.

Jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi pyytää oman kotikuntansa sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana. Sosiaaliasiamies seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Asiakasta on neuvottava muistutuksen tekemisessä. Muistutukseen pitää vastata kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuullisena aikana pidetään 1-4 viikkoa.

Muistutuksen tekeminen ei vaikuta asiakkaan oikeuteen hakea muutosta päätöksiin tai oikeuteen kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille. Ennen näitä toimenpiteitä on hyvä keskustella asiasta joko perhehoitajan tai kunnan perhehoidosta vastaavan henkilön kanssa.

9 Asiakkaan kuolema perhehoitokodissa

Perhehoitajalla tulee olla tieto asukkaan mahdollisesta elvytyskiellosta, jonka mukaisesti hän toimii.

Jos asiakas kuolee perhehoitokodissa, perhehoitaja soittaa hätänumeroon 112 ja pyytää, että puhelu yhdistetään poliisille. Perhehoitaja ilmoittaa asiakkaan kuoleman epäilystä ensin poliisille. Poliisiyöpari tulee perhehoitajan kotiin ja toteaa asiakkaan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja kuntaan. Kunnasta otetaan yhteyttä asiakkaan omaisiin ja keskustellaan heidän kanssaan. Perhehoidon koordinaattori järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen tai on perhehoitajan tukena asiakkaan kuoleman johdosta. Perhehoidossa voidaan järjestää muistotilaisuus mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan kanssa.

10 Seudullisen perhehoidon yhteystiedot:

Perhehoidon koordinaattori

Marja-Leena Kavasto
marja-leena.kavasto@eura.fi
puh: 044 422 4425

Euran kunta

Sosiaalityöntekijä
Henna-Riikka Seppälä
henna-riikka.seppala@aura.fi
puh: 044 422 4272

Eurajoen kunta

Asiakkuuspäällikkö
Kaisu Korpela
kaisu.korpela@eurajoki.fi
puh: 044 431 2725

Huittisten kaupunki

Vanhustenhuollon johtaja
vs Jaana Siltanen
jaana.siltanen@huittinen.fi
puh: 044 560 4280

Huittisten kaupunki

Perhehoidon yhteyshenkilö
Anu Kärki
anu.karki@huittinen.fi
puh: 044 773 0214

Rauman kaupunki

Palvelupäällikkö
Arja Kumpulainen
arja.kumpulainen@rauma.fi
puh: 044 793 5258

Rauman kaupunki

Perhehoidon yhteyshenkilö
Marianne Nurmi
marianne.nurmi@rauma.fi
puh: 050 2315